

JAARVERSLAG 2024

Centrale Raad van Beroep

INHOUD

VOORWOORD 3

DE CENTRALE RAAD VAN BEROEP 4

KERNTAKEN 6

GROTE KAMER 9

ORGANISATIE VAN WERK 11

MET PENSIOEN 14

UITSPRAKEN 17

ONDERZOEK ONAFHANKELIJKE DESKUNDIGEN 23

ANDERE ZAKEN 25

DE CENTRALE RAAD VAN BEROEP IN CIJFERS 27

VOORWOORD

Met veel plezier presenteren wij ons jaarverslag over 2024. In dit jaarverslag starten wij met het belichten van een aantal uitspraken die belangrijk zijn voor de rechtsvorming en rechtsontwikkeling. Een groot deel van de zaken wordt op een zitting behandeld, waarna een uitspraak volgt. Daarnaast kennen we andere manieren om een zaak te behandelen, waarbij we bijvoorbeeld vroege regie inzetten. Daarover vindt u in dit jaarverslag ook meer informatie.

Verder staat in dit jaarverslag een beknopt representatief overzicht van verschillende soorten zaken die aan bod zijn gekomen in 2024. Ook geven we u een kijkje achter de schermen: een aantal medewerkers geeft een inkijkje in hun dagelijkse werkzaamheden.

2024 was voor de organisatie een bewogen jaar. In 2024 bleek dat de instroom van zaken lager was dan in voorgaande jaren. Deze verlaagde instroom heeft impact op medewerkers en heeft gevolgen voor de organisatie en de inrichting van de organisatie. Met elkaar blijven we ons inzetten voor kwalitatief goede, tijdige en begrijpelijke rechtspraak, toegankelijk voor burgers en bestuursorganen. Dat zal niet veranderen.

Judith Boeree
waarnemend president.

DE CENTRALE RAAD VAN BEROEP

De CRvB is één van de vier hoogste bestuursrechters die Nederland kent. De andere drie zijn de Hoge Raad, de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en het College van Beroep voor het bedrijfsleven (het CBb). De CRvB oordeelt in hoger beroep over geschillen op het terrein van de sociale verzekeringen, de sociale voorzieningen en ambtenarenzaken.

Benieuwd wat de CRvB doet?

Bekijk het [filmpje](#)

Daarnaast is de CRvB rechter in eerste en enige aanleg in geschillen over de uitvoering van wetten voor oorlogs- en vervolgingsgetroffenen en voor beroepen van rechterlijke ambtenaren.

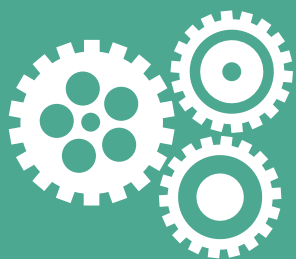
De president, het rechterlijk bestuurslid en het niet-rechterlijk bestuurslid vormen samen het bestuur van de CRvB. Vanaf 1 februari 2018 was Takvor Avedissian president van de CRvB. Judith

Boeree is sinds 24 februari 2020 het rechterlijk bestuurslid. Ellen Storm is in mei 2023 benoemd als niet-rechterlijk bestuurslid.

De rechtspraak van de CRvB heeft in 2024 in drie werkstromen plaatsgevonden:

1. Bijstand
2. Sociale verzekeringen
3. AVI: Ambtenaren en Pensioenen, Sociale Voorzieningen en de Internationale Kamer.

Naast de drie werkstromen heeft de CRvB een Wetenschappelijk Bureau, dat adviseert en ondersteunt op het gebied van juridische kwaliteit en uniforme rechtstoepassing en een Bureau ondersteuning Bedrijfsvoering, dat zorgt voor de ondersteuning op het gebied van de bedrijfsvoering. De drie werkstromen worden ondersteund door de collega's van de administratie. Zij zorgen voor alle administratieve handelingen en vormen daarmee de ruggengraat van het primaire proces.

KERNTAKEN

Het bieden van (individuele) rechtsbescherming, het bevorderen van rechtsvorming en het bewaken van rechtseenheid in het sociaal domein vormen de kerntaken van de CRvB. In dit stuk van het jaarverslag laten wij zien wat er op dit gebied het afgelopen jaar is gebeurd. Verderop in dit jaarverslag staat een overzicht van andere belangwekkende uitspraken uit 2024.

De CRvB oordeelt over geschillen over besluiten van bestuursorganen. De CRvB beslist in elke zaak over de rechtspositie van de belanghebbende(n), met aandacht voor de feiten en de juridische aspecten waaronder de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het evenredigheidsbeginsel.

In een uitspraak wordt beoordeeld of het besluit van een bestuursorgaan voldoet aan de nationale en internationale wet- en regelgeving en aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Het kan daarvoor noodzakelijk zijn dat rechtsregels worden uitgelegd. Dit is soms alleen van belang voor de bij die uitspraak betrokken partijen, maar soms ook voor anderen, bijvoorbeeld bepaalde groepen uitkeringsgerechtigden, beroepsgroepen of belangengroeperingen. Op deze manier wordt het bestaande recht in praktijk verder vormgegeven en ontwikkeld. Dat biedt handvatten bij de toepassing van regelgeving.

In 2023 is raadsheer advocaat-generaal De Bock (materie-advocaat generaal) gevraagd een conclusie te nemen over de reikwijdte van het evenredigheidsbeginsel. Een conclusie is een advies aan de CRvB. Dit ging over de toepassing van buitenwettelijk begunstigend beleid en de toepassing van het begrip 'dringende reden' bij de vraag of het bestuursorgaan moet afzien van herziening en terugvordering van een uitkering. AG De Bock bracht haar advies over dit onderwerp uit op 10 november 2023 ([ECLI:NL:CRVB:2023:2086](#)).

Dit advies is gebruikt in de uitspraak van de CRvB van 18 april 2024 ([ECLI:NL:CRVB:2024:726](#)). In deze uitspraak heeft de CRvB zijn koers bijgesteld. Voorheen heeft de CRvB, gelet op de tekst van de wet en de wetsgeschiedenis, het begrip 'dringende reden' beperkt uitgelegd. Daarvan kon volgens de CRvB alleen sprake zijn in zeer schrijnende uitzonderingssituaties die het gevolg zijn van de terugvordering. De wetgever had immers benadrukt dat wie te veel uitkering ontving, alles moest terugbetalen. In de uitspraak van 18 april 2024 wijst de CRvB erop dat de maatschappelijke opvattingen en inzichten over responsief overheidshandelen en burgerperspectief ingrijpend zijn gewijzigd. Dit heeft mede ertoe geleid dat in de rechtspraak van de hoogste bestuursrechters besluiten intensiever worden getoetst op evenredigheid. Tegen de achtergrond hiervan en het feit dat er geen steekhoudende argumenten zijn om met de gewijzigde maatschappelijke inzichten te blijven vasthouden aan de wetsgeschiedenis waaruit blijkt dat de wetgever in een ander tijdsgewricht een restrictieve uitleg van het begrip 'dringende reden' voor ogen stond heeft de CRvB voor een andere uitleg gekozen. Anders dan voorheen wordt nu niet alleen gekeken naar de gevolgen van de terugvordering maar ook naar de oorzaak daarvan. Alle feiten en omstandigheden moeten worden betrokken zoals bijvoorbeeld een fout van het bestuursorgaan of traag overheidshandelen maar ook het aandeel van betrokkene zelf. Is sprake van bewuste schending van de inlichtingenplicht, een onoplettendheid of een geval waarin betrokkene

geen of een verminderd verwijt kan worden gemaakt? Deze nieuwe lijn heeft in rechtspraak in alle soorten zaken van de CRvB zijn weerslag gevonden. Gewezen kan worden op [ECLI:NL:CRVB:2024:1267](#) (terugvordering AOW-pensioen), [ECLI:NL:CRVB:2024:1689](#) (terugvordering Ziekte-wetuitkering), [ECLI:NL:CRVB:2024:1828](#) (terugvordering toeslag), [ECLI:NL:CRVB:2024:2192](#) (terugvordering bijstand).

Net als in 2023 is het evenredigheidsbeginsel belangrijk gebleken voor ontwikkelingen in de rechtspraak. Nadat een grote kamer van het CBb, waarin een raadsheer van de CRvB zitting had, het beoordelingskader voor exceptieve toetsing van algemeen verbindende voorschriften heeft gepreciseerd en aangevuld ([ECLI:NL:CBb:2024:190](#)), heeft de CRvB in een zaak over het recht op kinderbijslag dit kader toegepast. In die zaak is een bepaling van het Besluit uitvoering kinderbijslag (BUK) aan het evenredigheidsbeginsel (exceptief) getoetst ([ECLI:NL:CRVB:2024:748](#)). In deze uitspraak beoordeelt de CRvB de weigering van kinderbijslag aan een betrokkene omdat hij (net) niet aan de onderhoudseis heeft voldaan voor zijn in Marokko wonende kinderen. Betrokkene vindt dat de onderhoudseis in zijn geval buiten toepassing moet worden gelaten, omdat de wetgever onvoldoende aandacht zou hebben gehad voor personen met een minimuminkomen en met kinderen die wonen in een land waar de kosten van levensonderhoud lager zijn dan in Nederland. Volgens de CRvB heeft de wetgever bewust

gekozen voor de systematiek van een vaste onderhoudseis, waarbij geen rekening wordt gehouden met het inkomen van de verzekerde en de feitelijke kosten van levensonderhoud van de kinderen. Een klacht over de voorbereiding en motivering van een regeling zoals deze, op de grond dat de belangen van een bepaalde groep ten onrechte niet specifiek zijn onderzocht en expliciet zijn meegewogen, vraagt in wezen een politiek-bestuurlijk getint oordeel van de rechter, te weten een oordeel over de vraag of de wetgever specifiek aandacht had moeten besteden aan (de specifieke eigenschappen van) die groep. Ten aanzien van dit soort argumentatie past een (zeer) terughoudende benadering van de rechter. Voor die terughoudendheid is echter geen plaats waar fundamentele rechten in het geding zijn waarop rechtstreeks bij de rechter een beroep kan worden gedaan. Het voorgaande laat zien dat rechtsontwikkeling een continue proces is, waarbij de CRvB een scherp oog heeft voor zijn positie ten opzichte van de wetgever. De bepaling uit het BUK doorstond de terughoudende toets aan het evenredigheidsbeginsel. Daarom bleef het besluit tot weigering van de gevraagde kinderbijslag in stand.

In een andere zaak ging het om de Regeling compensatie transitievergoeding. Een bepaling van die regeling werd wel voor een deel strijdig met het evenredigheidsbeginsel gevonden. In die zaak was een aanvraag om compensatie van een door een werkgever betaalde transitievergoeding afgewezen. Reden was dat de aanvraag niet binnen de termijn

van zes maanden was ingediend. Deze termijn is opgenomen in de Regeling compensatie transitievergoeding. De CRvB was van oordeel dat de bepaling wegens strijd met het evenredigheidsbeginsel gedeeltelijk buiten toepassing moet worden gelaten voor zover deze bepaling leidt tot afwijzing van de aanvraag terwijl de te late indiening van de aanvraag verschoonbaar is. In de voorliggende zaak maakte het voor de betrokkene geen verschil omdat er geen bijzondere omstandigheden waren die de termijnoverschrijding verschoonbaar maakten, zodat de aanvraag te laat was ingediend ([ECLI:NL:CRVB:2024:1075](#)).

Een andere belangrijke kwestie in 2024 was de vraag hoe moet worden omgegaan met een te laat ingediend rechtsmiddel. Een grote kamer van het CBb, met daarin een raadsheer van de CRvB, heeft daarover een uitspraak gedaan ([ECLI:NL:CBB:2024:31](#)). Als iemand te laat is met het indienen van een bezwaar of beroep kunnen bijzondere omstandigheden er toe leiden dat het bezwaar of beroep toch ontvankelijk is. Uit de uitspraak van het CBb blijkt dat er meer ruimte moet zijn om rekening te houden met persoonlijke omstandigheden. De CRvB heeft kort daarna in drie zaken deze lijn overgenomen. Onduidelijke besluitvorming ([ECLI:NL:CRVB:2024:935](#)) of bijzondere persoonlijke omstandigheden ([ECLI:NL:CRVB:2024:932](#)) kunnen leiden tot verschoonbaarheid van de termijnoverschrijding. In [ECLI:NL:CRVB:2024:972](#) ontbraken die persoonlijke omstandigheden.

Rechtseenheid en rechtsontwikkeling wordt niet alleen bevorderd door de inzet van een grote kamer bij de CRvB of een ander bestuursrechtelijk appelcollege, maar ook via de Commissie rechtseenheid bestuursrecht. In de Commissie rechtseenheid zitten twee raadsheren en twee juridisch adviseurs verbonden aan het Wetenschappelijk Bureau van de CRvB. De Commissie rechtseenheid publiceert elk jaar zijn jaaroverzicht. [Jaaroverzicht Commissie rechtseenheid bestuursrecht 2024](#)

GROTE KAMER

Een grote kamer is een kamer van maximaal vijf rechters die een hoger beroepszaak behandelt en daarin uitspraak doet. Het initiatief wordt altijd genomen door de president van het college dat de uitnodiging stuurt. In dit geval heeft de president van de CRvB een grote kamer ingesteld. De grote kamer bestaat uit raadsheren en staatsraden uit verschillende colleges, en wordt ingesteld omdat ze een besluit moeten nemen (of gaan behandelen) over een algemeen bestuursrechtonderwerp dat alle colleges aangaat.

“In dit geval ging het over de onevenredigheids-toetsing”, vertelt raadsheer Oscar Korte (in het midden van de foto). Hij was namens de CRvB één van de vijf raadsheren in en voorzitter van de grote kamer. “Voorafgaand zijn er drie eerdere uitspraken gedaan over deze toetsing. De zaak met nummer [ECLI:NL:CRVB:2024:726](#) past bij die voorgaande drie. Daarover hebben we in april een grote livestream georganiseerd bij de CRvB. Maar één onderwerp was nog ‘uitspraakloos’, te weten de toetsing van buitenwettelijk beleid. Door ook dit onderwerp te behandelen, maakten we het plaatje rondom de toetsing van evenredigheid compleet.”

Eerst even uitzoomen: het evenredigheidsbeginsel is er om de burger te ‘beschermen’ tegen ingrijpend overheidshandelen. Zoals je je als burger aan bepaalde wetten en regels dient te houden, moet ook de overheid dat doen. Soms kan een burger te maken krijgen met nadelige gevolgen. Bij het evenredigheidsbeginsel gaat het erom dat een besluit zo min mogelijk negatieve gevolgen heeft voor betrokken personen of partijen. Het besluit moet altijd in verhouding staan tot het doel, en de belangen van de direct betrokkenen zo min mogelijk schaden.

“Binnen de vraagstukken over het evenredigheidsbeginsel, ging deze grote kamer specifiek over het binnen- en buitenwettelijk beleid,” vertelt gerechtsauditeur Koen van der Wielen (links op de foto). Geholpen door voorwerk van collega’s bereidde hij de grote kamer voor. “Bestuursorganen kunnen

binnenwettelijk beleid opstellen om de ruimte te gebruiken die ze van de wet hebben gekregen. Daarvoor heb je best wat spelingsruimte. Er bestaat ook buitenwettelijk beleid. Dat beleid is niet altijd gebaseerd op een grondslag uit de wet, of zelfs strijdig met de wet. Eerder hebben we geoordeeld dat het evenredigheidsbeginsel niet wordt getoetst bij buitenwettelijk beleid. Maar advocaat-generaal De Bock gaf daarover een ander advies in haar conclusie bij de zaak ([ECLI:NL:CRVB:2024:726](#)), namelijk dat er wel degelijk ruimte was voor zo’n toetsing. De grote kamer moest zich over die vraag buigen.”

METEN MET GELIJKE MATEN

Wat dat nu gaat inhouden voor de gewone burger? “De wet stelt dat je geen bijstand mag verlenen met terugwerkende kracht. Maar er zijn gemeenten die dat wel doen,” vertelt Oscar. “Met terugwerkende kracht heb je dan bijvoorbeeld recht op twee maanden uitkering. Het kan zijn dat iemand aanklopt bij de rechter, omdat diegene 2,5 maand te laat is met aanvragen waardoor geen uitkering wordt toegekend, en dat oneerlijk vindt. De vraag is of de rechter dan moet toetsen aan het evenredig-

heidsbeginsel, wat in zo’n situatie best ingewikkeld kan zijn. Na de uitspraak van de grote kamer zullen we hopelijk een helder antwoord hebben op de vraag of en hoe je dat als rechter kunt doen.”

“Een behoorlijk grote verantwoordelijkheid om daarover samen te ‘bomen’”, vertelt Oscar. “Ik ben nog nooit eerder voorzitter geweest van een grote kamer. Een beetje spannend was het daarom wel, maar het ging uitstekend. We hadden als raadkamer een enorm mooie samenwerking, terwijl we nog nooit eerder een zaak samen hebben gedaan. Dat is iets waar ik enthousiast van word.”

Ook voor Koen was het zijn eerste grote kamer: “Het is enorm uitdagend om zo’n onderwerp uit te diepen. Dit heb ik samen met het Wetenschappelijk Bureau gedaan. Zij hebben een notitie geschreven over het kader en ik heb daarna alles bij elkaar gebracht. Het was een unieke ervaring om zoveel raadsheren bij elkaar te zien, die allemaal scherpe vragen stellen rondom een onderwerp dat veel voeten in de aarde heeft.”

De uitspraak wordt verwacht in 2025.

ORGANISATIE VAN WERK

De CRvB zet in op maatschappelijk effectieve rechtspraak en geeft medewerkers daarom de ruimte nieuwe werkwijzen te ontwikkelen, onder andere in pilots en projectvormen. Vroege regie en GOO (gericht op oplossing) zijn hier voorbeelden van. Zo is GOO, oftewel snelle oplossingsgerichte rechtspraak in begrijpelijke taal, in 2024 onderdeel geworden van de reguliere zaaksbehandeling: als tijdens (vroege) regie blijkt dat een zaak geschikt is voor GOO, dan zal dat worden ingezet.

PROJECT CASCADE

Eind 2023 heeft de CRvB een innovatieprojectvoorstel ingediend bij de Landelijke Regiegroep innovatie voor het project Cascade. In 2024 is daarop aan de projectgroep een innovatiebudget toegekend. Begin 2024 is binnen de werkstroom Bijstand het project Cascade gestart. Dit project is een vervolg op ervaringen die in deze werkstroom al zijn opgedaan met (vroeg) regie, GOO en maatwerk in de fase voorafgaand aan de zitting.

De gangbare praktijk in de bestuursrechtspraak is dat een zaak op zitting wordt gepland en dat op zitting vragen worden gesteld over de belangen, de feiten en standpunten, waarna uitspraak wordt gedaan. Uit eerdere ervaringen is gebleken dat het voeren van (vroeg) regie en het bieden van maatwerk effectief en efficiënt werken bevordert, doorlooptijden kan verkorten, het de door partijen ervaren procedurele rechtvaardigheid vergroot en het werkplezier verhoogt, met behoud of zelfs toename van de kwaliteit.

De projectgroep onderzoekt daarom wat de effecten zijn van bepaalde aanpassingen in het werkproces. In de eerste fase van dit project zijn zeventig zaken betrokken.

In mei 2024 heeft een ketenpartnerbijeenkomst plaatsgevonden in het kader van project Cascade. Zo'n veertig afgevaardigden van onze ketenpartners waren daarbij aanwezig, waaronder advocaten,

procesvertegenwoordigers van gemeenten, drie samenwerkingsverbanden, de Sociale Verzekeringsbank (Svb) en Horus. Tijdens de bijeenkomst is onder meer voorlichting gegeven over het klassieke werkproces bij de CRvB, de ontwikkeling van vroegere regie en het bieden van maatwerk, en vervolgens over het doel en de inhoud van project Cascade.

Het project is vernoemd naar een cascade, een waterval die trapsgewijs verloopt, verwijzend naar het proces dat zich in stappen voltrekt. Daarbij lokt de ene stap de volgende stap uit, al dan niet op een andere (water)stroom.

ZITTINGSGRIFFIERS

“Als zittingsgriffier bij de CRvB maak je deel uit van een hecht team van studenten dat nog bezig is met hun bachelor- of masteropleiding rechtsgeleerdheid. Doordat de CRvB is gevestigd in Utrecht, komen de zittingsgriffiers uit alle hoeken van het land. Het is een unieke en leerzame ervaring waarbij je een kijkje in de keuken krijgt van de rechtspraak. Als zittingsgriffiers wonen we niet alleen zittingen bij, maar ondersteunen we raadsheren en zien we van dichtbij hoe rechterlijke beslissingen tot stand komen.

Voor aanvang van een zitting nemen we de benodigde spullen mee (zoals dossiers en toga's) en lopen we langs de raadsheer om te informeren of er bijzonderheden zijn. Voordat de zitting begint controleren we of alles in de zittingszaal naar behoren werkt. Tijdens de zitting en de raadkamer noteren we alles wat er wordt gezegd. Wat het werk extra bijzonder maakt, is de menselijke kant: als zittingsgriffier hoor je de persoonlijke en soms aangrijpende verhalen van appellanten, waardoor het recht niet alleen een abstract begrip blijft, maar echt gaat leven.

De werkzaamheden van een zittingsgriffier zijn erg afwisselend. Naast de zittingen voeren we taken uit om te zorgen dat alles op rolletjes loopt. We kijken de uitspraken van raadsheren en juridisch ondersteuners na op taal- en spelfouten, bewaken de termijnen voor het openbaar uitspreken en ondersteunen de administratie daar waar nodig. Ook bestaat de mogelijkheid om naast de taken van zittingsgriffier door te groeien naar coördinerend griffier. Dit betekent meer verantwoordelijkheden, wat mooi op je CV staat. Naast een leuke werksfeer op kantoor plannen we regelmatig uitjes met het team buiten het werk om, zoals door Utrecht varen op een bootje, bowlen of gezellig uit eten. We zetten ons graag in voor kwalitatieve en tijdige rechtspraak, waarbij het team altijd voor elkaar klaar staat.”

Dagmar Kovac
zittingsgriffier

MET PENSIOEN

Op veel vragen binnen de CRvB is het antwoord: loop even naar Hennie en Willem. Ben je je rijksпас vergeten? Heb je een WiFi-wachtwoord nodig? Wil je een plek reserveren in de parkeerplaats? Dan moet je bij Hennie en Willem zijn. Op de tweede verdieping van het gerechtsgebouw in Utrecht zitten ze al jarenlang samen in een kamer: Hennie Klein (1958), adviseur bedrijfsvoering, en Willem van de Haar (1959), unithoofd facilitair. In juni 2025 gaan ze beiden met pensioen. Willem heeft dan 40 jaar voor de CRvB gewerkt, Hennie 27 jaar.

Willem is op 1 juni 1985 in dienst gekomen. “Ik solliciteerde vanuit de WAO, de voorloper van de WIA. De angst bestond dat ze een ziek vogeltje zouden aannemen, maar toch kreeg ik de baan als administratief medewerker.” Vanuit die functie is Willem doorgegroei, van tweede medewerker naar administratief juridisch medewerker. In 1991 werd hij gevraagd zich bezig te houden met het vervoersplan, dat hield in dat alle medewerkers gratis met het openbaar vervoer mochten reizen voor hun woon-werkverkeer. “Dat was alsof ik cadeautjes aan het uitdelen was. Zo ben ik het bedrijfsbureau ingerold, eerst als medewerker projecten, maar ik hield me ook bezig met de inkoop, huisvesting en gebouwenbeheer. Uiteindelijk is dat m’n huidige functie geworden, vanaf 2004.”

Hennie is in 1998 bij de rechtspraak begonnen. Eerst in de arrondissementale stafdienst, huisvesting, en daarna is hij in 2004 bij Willem terechtgekomen met veiligheid en beveiliging in zijn takenpakket. Omdat dit niet een volledige werkweek in beslag nam, kwam huisvesting erbij. Willem heeft zijn best gedaan om Hennie naar de CRvB te halen. Ze kenden elkaar al van een praatje her en der en vanaf 2004 konden ze het direct goed met elkaar vinden en werkten ze heel prettig samen. “Dienstverlenend zijn is lastig aan te leren. Om onze functies te kunnen uitoefenen moet je dienstverlening in je bloed hebben. Je moet er blij van worden anderen te helpen met hun vragen of problemen. Anders houd je het niet vol”, zo zeggen ze beiden.

Willem (links) en Hennie (rechts)

Hennie vertelt altijd met plezier naar zijn werk te zijn gegaan. “We hebben veel uitdagingen gehad. De kunst is mee te bewegen met veranderingen, je moet je werk sturing geven, soms een tegenbeweging inzetten. Je hoeft het niet overal mee eens te zijn. Ik heb geleerd grenzen aan te geven. De dienstverlenende kant van huisvesting botste soms met het belang van veiligheid en beveiliging. Daarnaast is sprake van een wisselwerking.

Collega's die bij ons komen met een vraag kunnen vaak niet verder met hun werk zonder ons antwoord.”

Samen hebben ze de tijden zien veranderen. De CRvB is minder formalistisch geworden en de afstand tussen de medewerkers kleiner. De contacten zijn goed. De tijden van achteruit een kamer uitlopen zijn echt al lang voorbij, zo vertelt Willem: “De CRvB voelt als een warme deken, ik heb mij in al die jaren erg verbonden gevoeld. Ik heb altijd gedacht dat dit vanzelfsprekend was, maar inmiddels weet ik dat het echt niet overal zo is als bij de CRvB.” Hennie bevestigt dit: “Het is ons kent ons bij de CRvB. Toen ik wat jonger was kende ik zelfs iedereen in het hele gebouw. Er is een grote saamhorigheid onder de collega's, daardoor ga je een stapje harder lopen. De coronaperiode bijvoorbeeld was een vervelende tijd voor iedereen, maar ik heb daar toch ook veel plezier aan beleefd. Willem en ik moesten originele dossiers bij collega's thuisbrengen en werden altijd warm ontvangen. Ik werd vaak uitgenodigd voor koffie of lunch, kreeg zelfgemaakte potjes jam mee.” Willem vertelt: “We hebben veel werk gehad aan het berekenen van hoeveel mensen er op hoeveel vierkante meter mochten zijn, hoeveel bezoekers waren toegestaan, het uitzetten van looplijnen, dat soort dingen. Ik heb daar veel van geleerd. Zo zijn we gestart met het houden van digitale zittingen, dat was daarvoor ondenkbaar. Een nadeel vind ik wel dat de afstand tussen collega's groter is geworden omdat je elkaar

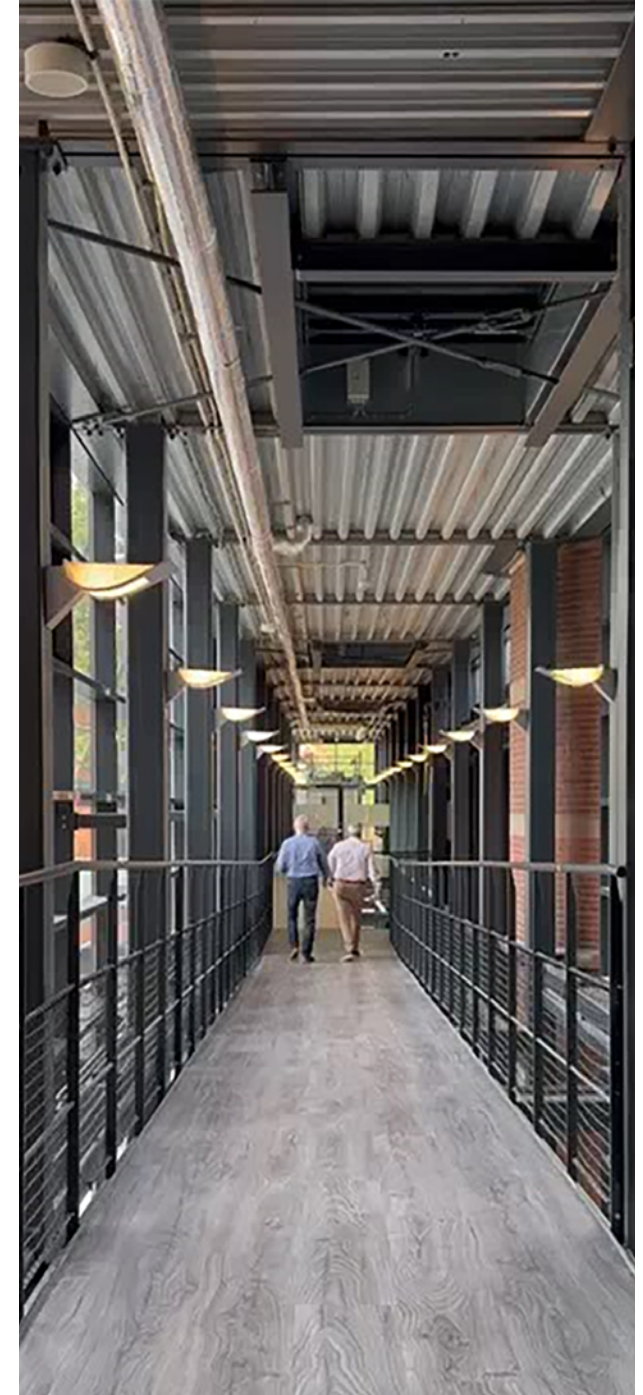
door het thuiswerken minder ziet. Ook of misschien wel juist nu de CRvB in wat zwaarder weer verkeert is het belangrijk in verbinding te blijven met elkaar. Ik hoop dat mensen daar hun best voor blijven doen.”

Anekdoten uit vroeger tijden hebben de heren uiteraard ook. Willem herinnert zich de grote griffie in het pand aan de Maliebaan, en dan vooral de vrijdagmiddag na de lunch: “We gingen uithalen. Dat is het schonen van dossiers. Je had een stevige zak aan je bureau hangen waarin je het papier moest verzamelen. Dikwijls leidde dit tot een wedstrijd elastiekjes schieten, met uitglijders naar bananenschillen in de ventilator of het uit elkaar spatten van een potje typp-ex tegen de muur.”

Hennie en Willem werken ruim twintig jaar samen op een kamer. Hennie: “We zien elkaar meer dan we onze echtgenotes zien, dat kan alleen als je elkaar ook echt mag. Daar hebben we echt geluk mee gehad. Willem is van de grote lijnen, projectmatig, en ik ben meer van de details. We vullen elkaar goed aan. Het is net een huwelijk. Ook in ons privéleven zien we elkaar. Eens in de drie maanden koken we voor onze echtgenotes.

We doen dan alles samen: boodschappen, koken. Dat laatste hebben we overigens echt moeten leren. Hiermee gaan we zeker niet stoppen als we met pensioen zijn.”

Dat pensioen begint in juni 2025. Wat ze gaan doen weten ze al. Willem gaat zijn oude hobby sportvissen weer oppakken en kijkt ernaar uit dat hij kan gaan en staan waar hij wil. De auto pakken en op pad gaan, tripjes maken, ergens overnachten, zonder rekening te houden met werk. Hennie is inmiddels opa van drie en weet zelfs al wat hij de dag na zijn laatste werkdag gaat doen: “De kleinkinderen van school halen. Dat is al afgesproken. Verder ben ik van plan meer te lezen, meer te koken, meer uitjes te ondernemen maar vooral overal de tijd voor te nemen.” Een tip voor de achterblijvers hebben ze zeker. Hij noemt het een doodoener, maar volgens Willem is het allerbelangrijkste te genieten van wat je nu hebt en niet te leven voor de toekomst omdat je geen idee hebt hoe het loopt. Hennie vindt het belangrijk het leven positief te benaderen en benadrukt te accepteren dat waar je geen invloed op hebt.

UITSPRAKEN

In 2024 heeft de CRvB 3.733 uitspraken gedaan. In dit hoofdstuk staat een overzicht van de meest opvallende zaken waarin de CRvB uitspraak heeft gedaan. Enkele keren per jaar is dat een uitspraak waarin de voorliggende besluitvorming is gebaseerd op regelgeving die in meer of mindere mate als knellend wordt ervaren, niet alleen door de rechtzoekende maar vaak ook door het bestuursorgaan dat die regelgeving uitvoert.

Ook in 2024 zijn knelpunten gesignaleerd. Voorbeelden van uitspraken waarin knellende regelgeving aan de orde was zijn aan het eind van deze rubriek opgenomen. Het gaat dan om zaken waarin de uitkomst van de besluitvorming onevenredig werd geacht.

Afwijzing energietoeslag Amsterdamse studenten. Geen discriminatie

Een student had vanwege de sterk gestegen energiekosten in 2022 energietoeslag aangevraagd bij de gemeente Amsterdam. De gemeente wees de aanvraag af. In het van toepassing zijnde beleid stelde de gemeente namelijk de voorwaarde dat studenten een energiecontract op eigen naam moeten hebben. De betrokken student had dit niet en stelde dat hij net als andere studenten zich in een vergelijkbare situatie bevond als andere minima voor wat betreft de aanspraak op energietoeslag. De CRvB onderschreef eind februari dat sprake is van ongelijke behandeling van vergelijkbare gevallen maar dat die ongelijke behandeling objectief gerechtvaardigd is. De gemeente heeft voldoende onderbouwd dat de extra eisen gesteld aan studenten nodig zijn vanwege de verschillen in woon- en leefsituatie tussen studenten en andere minima. De CRvB oordeelt dat het beroep op schending van het gelijkheidsbeginsel niet slaagt, zodat de gemeente de aanvraag mocht afwijzen.

[ECLI:NL:CRVB:2024:304](#)

Intrekking en terugvordering van bijstand wegens schending inlichtingenplicht. Verruiming uitleg dringende reden bij terugvordering

De gemeente Rotterdam had van betrokkenen de bijstandsuitkering ingetrokken en de ten onrechte betaalde bijstand teruggevorderd. Betrokkenen hadden met voertuigen die op hun naam stonden handelstransacties verricht, zonder dit aan de gemeente mede te delen. De bijstand was wegens schending van de inlichtingenplicht terecht ingetrokken. Vraag was vervolgens of de onverschuldigd betaalde bijstand geheel kon worden teruggevorderd of dat een dringende reden hieraan geheel of gedeeltelijk in de weg stond. De CRvB geeft in december in navolging van zijn uitspraak na de conclusie van raadsheer advocaat-generaal De Bock (18 april 2024, [ECLI:NL:CRVB:2024:726](#)) en rekening houdend met de bijzonderheden voor de Participatiewet, voortaan een ruimere invulling aan het begrip «dringende redenen» als bedoeld in artikel 58, achtste lid, van de Participatiewet om geheel of gedeeltelijk van terugvordering te kunnen afzien. Bij een beslissing over deze bevoegdheid moet de bijstandverlenende instantie niet alleen rekening houden met onaanvaardbare sociale en financiële gevolgen van de terugvordering voor betrokkene, maar ook met de oorzaak waarom het terug te vorderen bedrag is opgelopen. Daarbij is het aandeel van de uitkerende instantie in het ontstaan van de feitelijke grondslag van de terugvordering van belang. In dit geval heeft het college, hoewel het al veel eerder signalen had dat appellanten voertuigen op hun naam hadden staan niet nader onderzoek gedaan. Het college heeft ten onrechte het eigen aandeel in het oplopen van het terugvorderingsbedrag niet betrokken in de in het kader van het evenredigheidsbeginsel te verrichten belangenafweging.

[ECLI:NL:CRVB:2024:2195](#)

[ECLI:NL:CRVB:2024:2192](#)

[ECLI:NL:CRVB:2024:2193](#)

[ECLI:NL:CRVB:2024:2194](#)

Verrekening schuld AOW-ers bij Svb moet anders

De op 1 januari 2021 in werking getreden Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbvv) heeft onvoorzien grotere negatieve gevolgen voor AOW-ers dan de wetgever had ingeschat. Het gaat om AOW-ers die een schuld aan de Svb hebben als gevolg van herziening of terugvordering van een AOW-pensioen. De Svb is dan bevoegd om de schuld van de AOW-er aan de Svb te verrekenen met het door de Svb te verstrekken AOW-pensioen. De maandelijkse aflossingscapaciteit en daarmee het maandelijks met het AOW-pensioen te verrekenen bedrag wordt dan berekend met toepassing van de Regeling tenuitvoerlegging bestuurlijke boeten en terugvordering onverschuldigde betalingen. Daarbij moet rekening worden gehouden met de beslagvrije voet die met de Wvbvv was verhoogd, maar door een verdere wijziging in de wettelijke systematiek is het eindresultaat dat AOW-ers minder pensioen ontvangen. De CRvB besliste in januari dat dit ongewenste en onvoorziene effect van de Wvbvv meebrengt dat de Regeling buiten toepassing moet worden gelaten in afwachting van ingrijpen door de wetgever.

[ECLI:NL:CRVB:2024:1](#)

Ook een student die stageloopt kan migrerend werknemer zijn

Buitenlandse studenten kunnen stage lopen bij een Nederlands bedrijf. Betrokkene liep stage en vroeg studiefinanciering aan in de vorm van een aanvullende beurs en lening. Vraag is of betrokkene kan worden aangemerkt als migrerend werknemer en daarmee recht heeft op studiefinanciering. De CRvB oordeelde eind februari dat ook een stagiair als migrerend werknemer kan worden beschouwd als hij in het kader van zijn stage reële en daadwerkelijke arbeid heeft verricht. In verband met het karakter van een stage geldt hierbij dat de stagiair in ieder geval voldoende uren moet hebben gewerkt om vertrouwd te raken met het werk, voordat gesproken kan worden van reële en daadwerkelijke arbeid. Een stageovereenkomst kan voldoende gegevens bevatten om een stagiair als migrerend werknemer aan te merken. De stageovereenkomst moet dan wel concrete aanwijzingen bevatten dat tijdens de stage reële en daadwerkelijke arbeid zal worden verricht. Indien uit de stageovereenkomst niet blijkt of, en welke, werkzaamheden de stagiair binnen het bedrijf gaat verrichten zal nader objectief bewijs moeten worden overgelegd waaruit kan worden afgeleid dat de activiteiten van de stagiair niet alleen zijn gericht op het vergaren van kennis en vaardigheden, maar dat ook sprake is van het verrichten van productieve arbeid.

[ECLI:NL:CRVB:2024:408](#)

Jeugdhulp niet goed geregeld in verordening

De CRvB kreeg in drie zaken te oordelen over de vraag of een aanvraag voor jeugdhulp terecht was afgewezen of een verzoek om meer uren hulp terecht was geweigerd op de grond dat de ouders van de jongere de noodzakelijke hulp konden verlenen. Om deze vraag te kunnen beantwoorden moest de CRvB eerst een oordeel geven over de vraag of in de gemeentelijke verordening voldoende uitwerking werd gegeven aan de toegang tot hulp op grond van de Jeugdwet. De CRvB concludeert in zijn uitspraken van mei dat uit de gemeentelijke verordening onvoldoende duidelijk wordt hoe een aanvraag om hulp op grond van de Jeugdwet wordt beoordeeld. Begrippen uit de Jeugdwet, zoals 'eigen mogelijkheden' en 'probleemoplossend vermogen', waren ten onrechte niet uitgewerkt in de gemeentelijke verordening. Op deze manier werd onvoldoende rechtszekerheid geboden aan de jongeren en hun ouders. Bovendien mag de verlening van jeugdhulp niet zo zijn georganiseerd dat dezelfde organisatie die adviseert over het al dan niet toekennen van jeugdhulp ook degene is die de jeugdhulp uitvoert en soms zelfs besluiten neemt. Dit leidt tot vermenging van bevoegdheden en een onvoldoende waarborg voor een zorgvuldige besluitvorming.

[ECLI:NL:CRVB:2024:1095](#)

[ECLI:NL:CRVB:2024:1096](#)

[ECLI:NL:CRVB:2024:1097](#)

Ondanks 'corona-verlenging' studentenreisproduct alleen voor ingeschreven studenten

Door de coronamaatregelen van het voorjaar van 2020 konden studenten studievertraging oplopen. Om hen daarin tegemoet te komen, mochten zij drie maanden langer gebruik maken van hun ov-kaart. Eind juli oordeelde de CRvB dat uit de door de Dienst Uitvoering Onderwijs over die verlenging verstrekte informatie duidelijk bleek dat dat gebruik alleen was toegestaan als deze studenten waren ingeschreven voor een opleiding. De twee studenten die hierover procedeerden tot in hoger beroep waren dat niet en zij konden aan de verstrekte informatie over de verlening van het reisrecht niet het vertrouwen ontnemen dat zij na afloop van hun studie nog drie maanden vrij mochten reizen met hun ov-kaart.

[ECLI:NL:CRVB:2024:1549](#)

[ECLI:NL:CRVB:2024:1550](#)

Tóch corona-steun voor startende ondernemer

Vanaf maart 2020 golden vanwege de coronapandemie allerlei beperkende maatregelen. Tegelijkertijd werden verschillende subsidieregelingen ingevoerd om de economische gevolgen van de lockdowns te beperken. Werkgevers konden een loonkostensubsidie krijgen. Voorwaarde daarvoor was dat een ondernemer omzetverlies had geleden. Dat verlies werd kort gezegd berekend door de omzet in de 'corona-maanden' te vergelijken met de referentieomzet in een periode tot 29 februari 2020. Wie voor die datum geen omzet had, bijvoorbeeld omdat de onderneming pas na die datum is gestart, had volgens de regeling geen omzetverlies en daarom ook geen recht op subsidie. De CRvB heeft in zijn uitspraak van 27 juni 2024 geoordeeld over een ondernemer die in mei 2020 was gestart met een restaurant. Volgens de tekst van de subsidie-regeling had deze ondernemer geen recht op subsidie. Na te hebben vastgesteld dat aanleiding bestond voor een meer intensieve toetsing, oordeelde de CRvB dat de subsidieregeling onvoldoende recht doet aan de belangen van startende ondernemers en daarom in strijd is met het evenredigheidsbeginsel. Een deel van de subsidieregeling mocht niet worden toegepast en het Uvw (namens de Minister) moest een nieuw besluit nemen waarbij een andere referentieperiode moet worden toegepast.

[ECLI:NL:CRVB:2024:1192](#)

Bepaling WIA-dagloon in strijd met verbod op discriminatie

De hoogte van een uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) wordt gebaseerd op het dagloon. Dat is kort gezegd het loon dat iemand gemiddeld per dag verdiende in het jaar voordat diegene ziek werd (het refertejaar). Hoe dat dagloon moet worden berekend, staat in de Wet WIA en het Dagloonbesluit werknemersverzekeringen (Dagloonbesluit). Het Uvw had het dagloon vastgesteld volgens deze wettelijke regels, namelijk door het totale loon in het refertejaar te delen door 261 dagen. Hierin worden ook dagloondagen meegerekend waarin betrokkene geen inkomen had (loonloze dagen). Het dagloon voor een op grond van de Werkloosheidswet (WW) aangevraagde uitkering wordt echter berekend door het totale inkomen in het refertejaar te delen door 261 dagen of, als iemand niet het hele jaar gewerkt heeft, het aantal dagen van de maanden waarin wel loon is ontvangen. Dat kan dus minder dan 261 zijn. In drie uitspraken van 30 juli 2024 heeft de CRvB geoordeeld dat de wettelijke regels over de berekening van het dagloon voor een WIA-uitkering gedeeltelijk buiten toepassing moeten blijven wegens strijd met het verbod van discriminatie. Zij leiden namelijk tot een lager dagloon dan het dagloon dat geldt bij de berekening van een WW-uitkering. Er is sprake van vergelijkbare gevallen die anders worden behandeld. Dat verschil in behandeling heeft te maken met hun ziekte en arbeidsongeschiktheid en volgens Europese regels is dat een verboden discriminatie vanwege handicap. Voor dit verschil in behandeling bestaat geen rechtvaardiging. Uit brieven van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijkt dat het verschil in behandeling al veel langer bekend is, maar dat er geen zicht is op een oplossing vanuit de wetgever. De CRvB heeft daarom zelf een oplossing gekozen en bepaald dat het Uvw bij de berekening van het dagloon van een WIA-uitkering rekening moet houden met loonloze periodes, net zoals dat gebeurt bij het dagloon van een WW-uitkering.

[ECLI:NL:CRVB:2024:1525](#)

[ECLI:NL:CRVB:2024:1524](#)

[ECLI:NL:CRVB:2024:1523](#)

Uwv mocht voorschotten op arbeidsongeschiktheids-uitkeringen in rekening brengen bij eigenrisicodragers

In een zaak die speelde ná wijziging van de Wet WIA per 1 januari 2022 deed de CRvB uitspraak tussen een eigenrisicodragers voor de Wet WIA (een thuiszorgorganisatie) en het Uwv. Als een werknemer recht heeft op een WIA-uitkering, stelt het Uwv de eigenrisicodragers van die toekenning op de hoogte en wordt meegedeeld dat de WIA-uitkering voor rekening van de eigenrisicodragers komt (toerekening). Het Uwv betaalt in zo'n geval de WIA-uitkering aan de werknemer en factureert die kosten maandelijks aan de eigenrisicodragers (verhaal). In deze zaak keerde het Uwv in afwachting van de WIA-beoordeling voorschotten uit aan een werknemer van de thuiszorgorganisatie. Deze voorschotten werden door het Uwv aan de thuiszorgorganisatie toegerekend en op haar verhaald. Vraag is of de Wet WIA voor deze toerekening een voldoende wettelijke grondslag biedt. De CRvB oordeelde in september dat de per 1 januari 2022 gewijzigde Wet WIA een voldoende wettelijke grondslag biedt om de betaalde voorschotten toe te rekenen aan eigenrisicodragers zoals de thuiszorgorganisatie. In de gewijzigde wet staat niet expliciet dat het Uwv de voorschotten mag toerekenen aan de eigenrisicodragers. De gewijzigde bepaling over het verhalen van voorschotten is echter zinloos als het Uwv de voorschotten niet zou mogen toerekenen. Het toerekenen van de voorschotten is namelijk een noodzakelijke stap om de voorschotten te kunnen verhalen op de eigenrisicodragers.

[ECLI:NL:CRVB:2024:1717](#)

Vergoeding bezwaarkosten niet langer voldoende reden voor doorprocederen

Het was lang vaste rechtspraak dat het vragen om vergoeding van bezwaarkosten voldoende procesbelang opleverde in hoger beroep, ook al is met de procedure zelf inhoudelijk voor de belanghebbende niets meer te bereiken. In april 2024 wijzigde de CRvB zijn koers en oordeelde dat het enkel niet toekennen van een vergoeding van bezwaarkosten in de bezwaarprocedure niet langer een zelfstandig procesbelang oplevert. Het kan uiteraard voorkomen dat een bestuursorgaan iemand in bezwaar gelijk geeft en het besluit herroept, maar geen of een te lage vergoeding voor de bezwaarkosten toekent, terwijl daar wel om was gevraagd. In dat geval staat dus al vast dat het bestuursorgaan een onjuist besluit heeft genomen. Dan kan wel worden geprocedeerd over – alleen – de vergoeding van de bezwaarkosten. De nieuwe lijn is ingezet omdat de CRvB wil voorkomen dat de rechter een inmiddels achterhaald geschil volledig inhoudelijk moet beoordelen (wat bij beoordeling van vergoeding van bezwaarkosten nodig is) omdat dat leidt tot een ondoelmatige inzet van de schaarse capaciteit binnen de bestuursrechtspraak. Doorprocederen met als enig doel het krijgen van een vergoeding van kosten van bezwaar, vindt de CRvB dan ook ongewenst. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en het CBb volgen deze nieuwe koers inmiddels ook.

[ECLI:NL:CRVB:2024:635](#)

[ECLI:NL:CRVB:2024:636](#)

ONDERZOEK ONAFHANKELIJKE DESKUNDIGEN

Artikel 8:47 van de Awb geeft de CRvB de bevoegdheid een onafhankelijke deskundige te benoemen voor het instellen van een onderzoek. Nadat de deskundige de benoeming heeft aanvaard, is deze verplicht de opdracht onpartijdig en naar beste weten te volbrengen. Dit betekent dat van de deskundige wordt verlangd het onderzoek uit te voeren en verslag uit te brengen en de door de CRvB gestelde vragen te beantwoorden met gebruik van diens kennis en ervaring in het vakgebied. Partijen zijn op grond van artikel 8:30 van de Awb verplicht aan het deskundigenonderzoek mee te werken. In veel gevallen hangt van de uitkomst van het deskundigenonderzoek af welke partij gelijk krijgt.

De coördinatie van de door de CRvB ingeschakelde deskundigen is sinds 1 januari 2024 in handen van twee juridisch ondersteuners. Bij zaken waarin een medisch deskundige wordt ingeschakeld, hebben zij een regisserende en coördinerende rol. Zij maken deel uit van de Commissie medisch deskundigen.

In 2024 heeft de CRvB in totaal 119 opdrachten verstrekt aan deskundigen. Het ging voornamelijk om verzekeringsartsen (63 keer) en psychiaters (37 keer).

Op 6 april 2024 heeft de CRvB de tweejaarlijkse Deskundigendag georganiseerd in Villa Jongerius te Utrecht. Deze dag is bedoeld voor de medisch deskundigen van de CRvB en de raadsheren en juridisch ondersteuners van de werkstroom Sociale verzekeringen. Tijdens deze dag is aandacht besteed aan de wisselwerking tussen lichamelijke, psychische en psychosociale factoren, de duurbepanking en de samenwerking met de medisch deskundigen.

mr. T. Dompeling (links) en mr. E.J.J.M. Weyers

ANDERE ZAKEN

VERVANGING OP EIGEN VERZOEK

Een verschoningsverzoek in een zaak betekent het verzoek van de behandelend raadsheer om de zaak niet te behandelen, omdat hij de zaak niet onpartijdig of zonder vooringenomenheid kan behandelen. Te denken valt aan een zaak waarin de raadsheer een betrokkene persoonlijk kent. Ook als de raadsheer vindt dat hij een zaak wel onpartijdig en vooringenomenheid kan behandelen, maar de schijn daarvan wil voorkomen, kan een reden zijn een verschoningsverzoek in te dienen. De verschoningskamer van de CRvB is bevoegd dergelijke verzoeken te behandelen. In 2024 heeft de verschoningskamer geen enkel verschoningsverzoek ontvangen.

WRAKINGEN

Een wrakingsverzoek is het verzoek van een partij dat de behandelend raadsheer zich terugtrekt van de zaak omdat hij partijdig of vooringenomen zou zijn. Het wrakingsverzoek moet aan bepaalde eisen voldoen om in behandeling te worden genomen. Zo moet het afkomstig zijn van een bij de zaak betrokken partij, gericht zijn tegen een bij de zaak betrokken raadsheer, worden ingediend voordat de einduitspraak openbaar is gemaakt en moet het gemotiveerd zijn. De wrakingskamer van de CRvB heeft in 2024 in totaal 19 wrakingsverzoeken ontvangen. In geen van de 19 gevallen heeft de gewraakte raadsheer hierin berust. Zes verzoeken

zijn afgewezen, drie verzoeken zijn niet-ontvankelijk verklaard en tien verzoeken zijn niet in behandeling genomen om redenen zoals hiervoor genoemd.

KLACHTEN

Als een rechtzoekende vindt dat hij onheus is bejegend door een medewerker van de CRvB, kan een klacht worden ingediend. De CRvB kent op basis van de Wet op de rechterlijke organisatie een [Klachtenregeling](#). In 2024 zijn in totaal 55 klachten ingediend door individuen en 56 klachten afgehandeld. Deze zijn beantwoord door de president namens het bestuur en na overleg met de klachtenfunctionaris van de CRvB. De klachten gingen vooral over rechterlijke beslissingen, de tijdsduur van de procedure en de bejegening.

Een groot deel van de klachten (27) is niet-ontvankelijk verklaard op grond van artikel 2 van de Klachtenregeling van de CRvB. Deze klachten gingen over beslissingen binnen het rechterlijk domein, waarin het bestuur niet kan treden. Acht klachten zijn in goed overleg opgelost. Zeven klachten zijn ongegrond verklaard en elf klachten zijn gegrond verklaard. De gegronde klachten zagen voor een groot deel op het niet adequaat reageren op correspondentie met betrekking tot vragen naar de stand van zaken of op eerdere, niet nagekomen mededelingen omtrent het verloop van de procedure. De CRvB ziet klachten als waar-

devolle signalen van rechtzoekenden. Ze dragen bij aan ons leerproces en worden gebruikt om de organisatie en de dienstverlening te verbeteren.

ADVISERING

In 2024 heeft de CRvB op verzoek van de Raad voor de rechtspraak meegedacht over de advisering over diverse wetsvoorstellen. Het betreft hier onder andere het wetsvoorstel Wet basisverzekeringen arbeidsongeschiktheid zelfstandigen, het wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb, het wetsvoorstel Wet verlaging griffierechten en het wetsvoorstel personeelsbehoud bij crisis. Bij deze voorstellen heeft de CRvB opmerkingen gemaakt over hoe uitvoerbaar deze wetten zijn en of ze voldoende rechtsbescherming bieden aan mensen.

DE CENTRALE RAAD VAN BEROEP IN CIJFERS

MEDEWERKERS

222,5

STARTENDE RAADSHEREN
IN OPLEIDING

3

AANTAL GEPUBLICEEERDE
UITSPRAKEN

2.421

INZET ONAFHANKELIJKE
DESKUNDIGEN

119

LIVESTREAMS VAN
UITSPRAKEN

1

INGEKOMEN ZAKEN

2.940

AFGEHANDELDE ZAKEN

3.733

WERKVOORRAAD

4.168

VERSCHONINGSVERZOEKEN

0

WRAKINGSVERZOEKEN

19

KLACHTEN OP BASIS VAN
DE KLACHTENREGELING

55

PODCAST AFLEVERINGEN

2

GEMIDDELDE DOORLOOPTIJDEN PER WERKSTROOM

AVI

73 weken

Bijstand

82 weken

Sociale verzekeringen

71 weken

COLOFON

Het Jaarverslag 2024 is een uitgave
van de Centrale Raad van Beroep.

Publicatie

Juni 2025

Redactie

L.D. Wevers

Ontwerp

Corps ontwerpers

Website

[Rechtspraak – Centrale Raad van Beroep](#)

LinkedIn

[Centrale Raad van Beroep](#)